

# ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

**Συγγραφέας:** ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

## **ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Προσέγγιση πτυχών της γαλλικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας**

Η Γαλλία εντυπωσιάζει με τον πολιτισμό της, ιδιαίτερα με το κυρίαρχο γεγονός της αστικής Επανάστασης του 1789. Θα ήταν σημαντικό να γίνει μία προσέγγιση πτυχών κυρίως της γαλλικής ναυτικής και τεχνικής νομοθεσίας αλλά και της γαλλικής λογοτεχνίας, με έμφαση στο φαινόμενο των επαναστάσεων και στις επεμβάσεις στο περιβάλλον.

## **Πτυχές της ιστορίας της γαλλικής ναυτιλίας και ναυτικής νομοθεσίας**

Η DCNS είναι γαλλική επιχείρηση κατασκευής πλοίων, συμπεριλαμβανομένων των πυρηνικών υποβρυχίων. Ιδρύθηκε το 1631 από το Ρισελιέ, τότε πρωθυπουργό του βασιλιά Λουδοβίκου XIII. Ο καρδινάλιος αποφάσισε να αναπτύξει οπλοστάσια προκειμένου να δώσει στη Γαλλία μία ναυτική δύναμη ικανή να ανταγωνιστεί εκείνη της Μεγάλης Βρετανίας. Τη διαχείριση των οικονομικών ο Λουδοβίκος XIV, γνωστός και ως ο βασιλιάς Ήλιος, την ανέθεσε στον Ιωάννη - Βαπτιστή Κολμπέρ, και η Γαλλία έγινε η πιο ισχυρή οικονομικά χώρα της Ευρώπης. Ειδικότερα, ο Κολμπέρ υπήρξε εμπνευστής και προαγωγός μίας οικονομικής πολιτικής παρεμβατισμού και μερκαντιλισμού (αργότερα δηλούμενη με τον όρο «Κολμπερισμός»). Ο όρος αυτός υπογραμμίζει τη μείζονα σπουδαιότητα της παρέμβασης του γαλλικού κράτους στην οικονομία, σε σύγκριση με την παρέμβαση των άλλων δυτικών κρατών στις οικείες οικονομίες. Ο Κολμπέρ ευνόησε την ανάπτυξη του εμπορίου και της βιομηχανίας στη Γαλλία με τη δημιουργία κρατικών εργοστασίων και έδωσε έμφαση σε δύο τομείς, το αποικιακό εμπόριο και την υφαντουργική βιομηχανία. Στο πλαίσιο του οικονομικού συστήματος, του μερκαντιλισμού, θέλει να εισάγονται στη Γαλλία φθηνές πρώτες ύλες για να μετασχηματίζονται σε προϊόντα ποιότητας που θα μπορούν να πωλούνται ακριβότερα. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, λαμβάνει τα εξής μέτρα:

- Δημιουργία ενός ισχυρού ναυτικού που θα εισάγει τις πρώτες ύλες και θα εξάγει τα τελικά προϊόντα,
- Ρύθμιση της παραγωγής των συντεχνιών,
- Δημιουργία χειροτεχνίας με μονοπώλιο, που θα παράγει προϊόντα ποιότητας στη βάση των πρώτων υλών.

Το 1669 έως το θάνατό του, το 1683, διατέλεσε Υπουργός Ναυτιλίας αναπτύσσοντας όχι μόνο τον εμπορικό στόλο, για να γίνεται το εμπόριο των αγαθών όπως επισημάνθηκε, αλλά και το βασιλικό στόλο για να προστατεύει τον εμπορικό από τυχόν επιθέσεις. Το γαλλικό Ναυτικό έγινε συγκρίσιμο ακόμη και με το Βασιλικό Βρετανικό Ναυτικό.

Σε αυτόν τον εξαιρετικό διαχειριστή αποδίδεται στο συγκριτικό ναυτικό δίκαιο ο θεσμός της ναυτικής απογραφής. Ειδικότερα, για να ασκήσει κάποιος το επάγγελμα του στελέχους της εμπορικής ναυτιλίας πρέπει να είναι απογεγραμμένος ναυτικός, καταχωρημένος δηλαδή σε ειδικό μητρώο απογραφής ναυτικών και να έχει εφοδιασθεί με ναυτικό φυλλάδιο. Ο θεσμός της ναυτικής απογραφής είναι πολύ παλιός, συνδεδεμένος με τη στρατολόγηση των πληρωμάτων των πολεμικών πλοίων. Η αρχή της ναυτικής απογραφής βρίσκεται στο νομοθετικό διάταγμα του Κολμπέρ, του 1668.

Το πρωτοποριακό αυτό νομοθέτημα περιλάμβανε ειδικές διατάξεις για τα πληρώματα των πολεμικών πλοίων και προέβλεπε ειδικά επαγγελματικά πλεονεκτήματα των εγγεγραμμένων σε μητρώα. Η απογραφή λοιπόν θεσμοθετήθηκε ως ένας θεσμός νομικών προνομίων για τη συντεχνία των ναυτικών, όπως παρέμεινε μέχρι και σήμερα. Ειδικότερα, με την πάροδο των ετών, απέβαλε το στρατιωτικό της χαρακτήρα και σήμερα έχει την έννοια της αποκτήσεως της άδειας ασκήσεως επαγγέλματος του ναυτικού, το οποίο είναι ένα κλειστό επάγγελμα, που μπορεί να συνδυάζεται και με διατάξεις εθνοκεντρικές, υπέρ των αυτοχθόνων πολιτών ως επιλέξιμων για ναυτολόγηση[1].

Από τότε που βασίλευε ο Λουδοβίκος XIV, δηλαδή από το 1643, οι αρχές της Γαλλίας ενδιαφέρονται για τους εγχώριους ψαράδες, σαν αυτούς της Βρετάνης, διότι, με την ανάπτυξη ενός στρατιωτικού στόλου, προβλέπεται να τους στρατολογούν ως στρατιώτες στα πολεμικά πλοία και είναι αναγκαίο να γνωρίζουν καλά τον «πόρο» σε άνδρες, σε περίπτωση σύγκρουσης[2].

Εξάλλου, η συστηματική κωδικοποίηση του ναυτικού δικαίου άρχισε πρώτα στη Γαλλία, με την έκδοση της περίφημης Ordonnance de la Marine (1681) του Λουδοβίκου XIV[3]. Αργότερα, όταν στην εποχή του Μεγάλου Ναπολέοντα κωδικοποιήθηκε το εμπορικό δίκαιο με το γαλλικό «Κώδικα Εμπορίου», το ναυτικό δίκαιο αποτέλεσε ιδιαίτερο κεφάλαιο του κώδικα αυτού.

Τέλος, η στρατιωτική δικαιοσύνη, στη μορφή που σήμερα γνωρίζουμε, θεωρείται κατάκτηση της ιδεολογικής έξαρσης που επέφερε η Γαλλική Επανάσταση, αφού έως τότε η απονομή της δικαιοσύνης στο στράτευμα ήταν αποκλειστικά υπόθεση του ανωτέρου διοικητή προς τους υπ' αυτόν διοικουμένους. Το γαλλικό μοντέλο της στρατιωτικής δικαιοσύνης ακολουθήθηκε έκτοτε από τα περισσότερα κράτη - μέλη

της διεθνούς κοινότητας, με μικρότερες ή μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις. Η Ελλάδα δεν αποτέλεσε εξαίρεση από την πρακτική αυτή, θεσπίζοντας ήδη από το 1822, διαρκούς της Ελληνικής Επανάστασης, την αυτούσια εισαγωγή των σχετικών γαλλικών στρατιωτικών ποινικών κανόνων[4]. Η ναυτική ποινική νομοθεσία αρχικά προέβλεπε μεταξύ άλλων την ποινή της μαστίγωσης, κατά το γαλλικό πρότυπο.

### Η φύση οδηγεί στο ναυτικό εμπόριο του αυγοτάραχου

Η νομική αρχή της ελευθερίας της ανοιχτής θάλασσας, καθιερωμένη ως ένα έθιμο του διεθνούς δικαίου, ευνόησε τη διεξαγωγή ενός μεγάλου εμπορίου ενός μόνου προϊόντος, του αλατισμένου αυγοτάραχου, μεταξύ της Νορβηγίας, κυρίως της πόλης Μπέργκεν, και της Βρετάνης για περίπου 3 αιώνες, από περίπου το 1650 έως το 1970. Γενικότερα, κατά το δέκατο έβδομο και το δέκατο όγδοο αιώνα κυρίως, το εμπόριο του αυγοτάραχου εκτυλίχθηκε σε ευρωπαϊκή κλίμακα, ως δόλωμα για την αλιεία της σαρδέλας.

Πριν να αρχίσουν να χρησιμοποιούν το νορβηγικό αυγοτάραχο, οι κάτοικοι της Βρετάνης χρησιμοποιούσαν ένα είδος που ήταν μικρές γαρίδες. Για αυτούς, το αυγοτάραχο ήταν το δόλωμα το πιο αποτελεσματικό στο ψάρεμα του καπριτσιόζικου ψαριού των ατλαντικών ακτών, της σαρδέλας. Τους ήταν ζωτικής σημασίας ενώ για τους Νορβηγούς εμπόρους δεν ήταν παρά ένα υποπροϊόν, και μάλιστα υποκείμενο σε καιροσκοπία από αυτούς. Η ζήτηση και η τιμή του αυγοτάραχου ποίκιλλαν σημαντικά, με βάση τα αποτελέσματα της αλιείας στη Νορβηγία και στη Γαλλία.

Για το πρόβλημα της εξαθλίωσης των παράκτιων πληθυσμών της Βρετάνης, το οποίο για την πλειονότητα των παρατηρητών προερχόταν από την τιμή του αυγοτάραχου ως δολώματος, διάφορες λύσεις αντιμετωπίστηκαν[5]. Προτάθηκε στο Συμβούλιο του Βασιλιά, το 1769, ένα σχέδιο που δεν άφηνε δυνατότητα απάτης. Όλα τα δολώματα από αυγοτάραχο πρέπει να παραδίδονται σε ένα συγκεκριμένο έμπορο ο οποίος, με σημείο εκκίνησης τα καταστήματα που θα έχει στα διάφορα λιμάνια της σαρδέλας, θα επιτυγχάνει τη διανομή του δολώματος στους αλιείς ή στους κατόχους ακάτων, σύμφωνα με τις τιμές τις καθιερωμένες με τις αρχές. Στον έμπορο θα παραχωρούνταν το δικαίωμα να κάνει μόνος του αυτό το εμπόριο για δέκα χρόνια. Η απόφαση, ολότελα αντίθετη με τις φιλελεύθερες οικονομικές ιδέες οι οποίες επιβάλλονται αυτήν την περίοδο, προκαλεί μία γενική κατακραυγή στις Τάξεις της Βρετάνης και στον εμπορικό κόσμο. Η απόκτηση ενός αποκλειστικού προνομίου για μία οικονομική δραστηριότητα δεν είναι πια καθόλου του συρμού.

Κατά το Παλαιό Καθεστώς, οι τελευταίες απόπειρες για να επιλυθεί το πρόβλημα του αυγοτάραχου έγκεινται σε ατομικές πρωτοβουλίες. Το 1778, ο θησαυροφύλακας των Τάξεων της Βρετάνης, χρηματοδοτεί στη βάση των προσωπικών του κεφαλαίων τις αγορές αυγοτάραχου για να το μεταπωλήσει σε τιμή κόστους στους αλιείς. Η ιδέα του

είναι να ευαισθητοποιήσει τις Τάξεις της Βρετάνης με τη δράση του και να δείξει ότι μία πράξη αυτού του τύπου καθιστά «το εμπόριο της σαρδέλας πιο άφθονο και πιο επικερδές στην επαρχία». Ωστόσο, οι Τάξεις, φυλακισμένες στο μανδύα μίας οικονομικής θεωρίας χωρίς καμία ηπιότητα και φοβισμένες από το κόστος της λειτουργίας, μένουν μία ακόμη φορά ανενεργές. Την προηγούμενη της Γαλλικής Επανάστασης, το πρόβλημα με το αυγοτάραχο είναι πάντοτε αρρύθμιστο. Στο μεταξύ, το 1734, το 87% του αλατιού που εισήχθη στο Μπέργκεν ερχόταν από τη Νοτιοανατολική Γαλλία και αυτή η πρωταρχία διήρκεσε μέχρι τη Γαλλική Επανάσταση[6].

Παρατηρείται λοιπόν ότι η φύση με τα προϊόντα της οδηγεί στη δημιουργία ισχυρών οικονομικών και διπλωματικών δεσμών σε διεθνές επίπεδο.

### **Γαλλική Επανάσταση, παραχωρήσεις και πολιτιστική κληρονομιά**

Η Γαλλική Επανάσταση έχει ως τόπο - σύμβολο τη Βαστίλη, καθώς σε αυτήν την περιοχή του Παρισιού υπήρχε η φυλακή που αποτέλεσε στόχο των επαναστατών. Η εξέγερση άρχισε όταν έγινε γνωστό ότι ο βασιλιάς συγκεντρώνει στράτευμα για στρατιωτική επέμβαση προκειμένου να διαλύσει τη Συνέλευση στις Βερσαλλίες. Η Βαστίλη δεν ήταν μόνο μία φυλακή για πολιτικούς και ποινικούς κρατούμενους αλλά και ένα σπουδαίο οχυρό, εξοπλισμένο με ποσότητες πυρομαχικών που ήταν χρήσιμα για τους αντάρτες. Στις 14 Ιουλίου 1789, περίπου 7.000 πολίτες κατέλαβαν το οχυρό, στο οποίο δεν ήταν έγκλειστοι παρά 7 κρατούμενοι, από τους οποίους όλοι ποινικοί και κανένας πολιτικός. Το πλήθος έψαχνε για όπλα και πήρε ως σύμβολο για εκείνη την επιτυχία του το κεφάλι του επικεφαλής της φυλακής. Μετά από αυτό το ορόσημο, ο βασιλιάς αναγνώρισε την αντιπροσωπεία της παριζιάνικης κοινωνίας στο δημαρχείο του Παρισιού ως επίσημους αντιπροσώπους της πόλης.

Οι Βερσαλλίες συνδέθηκαν ιστορικά με το Παλαιό Καθεστώς - αλλά και με την Αμερικανική Επανάσταση σε συμβολικό επίπεδο - και η Βαστίλη με τη Γαλλική Επανάσταση. Η αστική τάξη, η οποία επικράτησε μέσω της επαναστατικής διαδικασίας, εκδημοκράτισε τον πολιτισμό και φιλελευθεροποίησε την οικονομία. Αυτό επιτεύχθηκε μεταξύ άλλων με τη δημιουργία μεγάλων εθνικών μουσείων για το λαό, όπως το μουσείο του Λούβρου και εκείνο των Βερσαλλιών, και την ευρεία χρήση των παραχωρήσεων. Παραλλαγή του συστήματος της παραχώρησης αποτελεί ο θεσμός των Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Συνεπώς, σήμερα οι Βερσαλλίες, με τη σημαντική πολιτιστική και φυσική κληρονομιά, έχουν γίνει ένα σύμβολο του νέου καθεστώτος (Γαλλική Δημοκρατία) και - κατά έναν αμφιλεγόμενο τρόπο λόγω της αποτυχίας της ΣΔΙΤ για τα ηλεκτρονικά συστήματα του μουσείου των Βερσαλλιών το 2008 - των νέων εργαλείων για τη Δημόσια Διοίκηση. Ειδικότερα, η σχολή σκέψης «Νέα Δημόσια Διοίκηση» θεωρείται ότι έχει ως ένα από τα παραδείγματα εφαρμογής της τη χρήση του θεσμού των ΣΔΙΤ.

### Ο αντίκτυπος της Γαλλικής Επανάστασης στην Αϊτή

Η Αϊτή είναι κυρίαρχη Δημοκρατία, στη δυτική πλευρά του νησιού της Καραϊβικής Ισπανιόλα, όπως αυτή ονομάστηκε από τον Κολόμβο, ο οποίος την ανακάλυψε το Δεκέμβριο 1492. Η ανεξαρτησία της προέκυψε από την επανάσταση που έγινε από τους επιγόνους των σκλάβων που μεταφέρθηκαν από την Αφρική, κυρίως τη Γουινέα, όχι από τους ιθαγενείς Ινδιάνους, οι οποίοι είχαν αποτελέσει θύματα γενοκτονίας από τους Γάλλους. Σε αυτήν την αποικία της Γαλλίας με το όνομα «Άγιος Δομήνικος» η οποία ήταν η πιο προσοδοφόρος αποικία του Εξαγώνου παγκοσμίως, η δουλεία ήταν ιδιαίτερα βάνουση.

Με τον όρο «marronnage» νοείται το φαινόμενο των δούλων οι οποίοι γίνονταν φυγάδες για να ζήσουν σε ένα καθεστώς ελευθερίας. Βέβαια, ο όρος έχει και μία άλλη σημασία, αυτού που επιδίδεται στην παράνομη εξάσκηση ενός επαγγέλματος ή παράνομων πρακτικών (κυρίως για τους «λαθραίους ιατρούς»). Η φυγή αυτή, ευνοημένη από το ορεινό ανάγλυφο του Αγίου Δομήνικου που προσφέρει κρησφύγετο στους φυγάδες, ήταν καθιερωμένη από την αρχή του δουλεμπορίου από την Αφρική. Οι Μαύροι επιτυγχάνουν να ζήσουν ομαδικά στα δάση, όπου αναπτύσσουν μία συγκρητιστική θρησκεία των αφρικανικών δοξασιών, το βουντού. Το φαινόμενο αυτό διαρκεί παρά την άγρια καταστολή. Οι απελευθερωμένοι φυγάδες, οι οποίοι θα μπορούσαν να παραβληθούν με το ακόμη σε άνθιση φαινόμενο της πειρατείας συνδεδεμένο με την ανοιχτή θάλασσα, ανησυχούν τους Λευκούς. Μερικές φορές τους δηλητηριάζουν και προκαλούν εμπρησμό στους αγρούς τους.

Στις 14 Αυγούστου 1791 στο Δάσος - Αλιγάτορα, στην πεδιάδα του Βορρά πολυάριθμοι σκλάβοι αποφασίζουν την εξέγερση. Αυτή η πρώτη πράξη επανάστασης των δούλων θα έπαιρνε τη μορφή μίας τελετής βουντού. Σε κάμποσες ημέρες, όλες οι φυτείες του Βορρά ήταν στις φλόγες και μία χιλιάδα Λευκών δολοφονημένη. Παρά την καταστολή, ορδές ενόπλων σκλάβων εμμένουν, στις εξοχές και στα βουνά. Σε άλλα μέρη της χώρας, εξεγέρσεις πιο αυθόρμητες ακολούθησαν.

Για μια διετία οι Νέγροι επιδόθηκαν σε σφαγές και εκτοπισμούς των Λευκών στη χώρα. Η Γαλλική Επανάσταση, μέσα στον ενθουσιασμό της, στις 4 Φεβρουαρίου 1794 ψηφίζει το τέρμα της δουλείας στο σύνολο του νησιού του Αγίου Δομήνικου, ενώ αρχικά η Επανάσταση δεν είχε πάρει το μέρος των μαύρων δούλων. Ο Μέγας Ναπολέων είναι αντίθετος στην αυτονομία του νησιού και έτσι το 1802 οι Γάλλοι επιχείρησαν να ανακαταλάβουν το νησί. Οι κάτοικοι όμως του νησιού κατάφεραν να εκδιώξουν τους εισβολείς. Μετά την αποχώρηση των Γάλλων, προκλήθηκε δολοφονία του απομένοντος λευκού πληθυσμού, με εξαίρεση τους ιερείς, τους ιατρούς και τους τεχνικούς. Ξαναδίνεται στον Άγιο Δομήνικο το ινδιάνικο όνομα Αϊτή και ανακηρύσσεται η Δημοκρατία, δηλαδή το δεύτερο ανεξάρτητο κράτος μετά τις ΗΠΑ και το πρώτο εγχρώμων στο Νέο Κόσμο, την Πρωτοχρονιά του 1804. Ωστόσο, η

πρώτη αληθινή περίπτωση ανάκτησης της εξουσίας από τους αυτόχθονες και αποχώρησης της πλειοψηφίας των αποίκων, θεωρείται ότι είναι μάλλον η ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους, η οποία αναγνωρίστηκε το 1830.

### **Η κατάργηση της δουλείας με την Αϊτινή Επανάσταση και στις ΗΠΑ**

Η Αϊτινή Επανάσταση σήμανε την πρώτη κατάργηση της δουλείας στην Αμερική, έναυσμα για μία σειρά καταργήσεων που ολοκληρώνεται το 1888 στη Βραζιλία.

Είναι εύκολο να προσεγγίζεται η σκλαβιά ως πρόβλημα κάποιου άλλου αιώνα, ως κάτι που τερματίστηκε το 1833, όταν η Βρετανική Αυτοκρατορία κατήργησε διά νόμου τη δουλεία, ή 150 χρόνια πριν, όταν ο πρόεδρος των ΗΠΑ Αβραάμ Λίνκολν υπέγραψε το διάταγμα για τη χειραφέτηση των μαύρων[7]. Ωστόσο, το πρόβλημα εξακολουθεί να υπάρχει στην πράξη, παρά τις καθιερωμένες νομικές απαγορεύσεις, σε σημείο που να υποστηρίζεται ότι υπάρχουν σήμερα περισσότεροι δούλοι από ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο χρονικό σημείο της ιστορίας, υπολογιζόμενοι περίπου σε 27.000.000. Η δουλεία παραμένει, κρυμμένη πίσω από ποικίλες ετικέτες όπως εμπορία («trafficking») ανθρώπων, δουλεία για χρέη («debt bondage»), καταναγκαστική εργασία («bonded labor»). Μάλιστα, εκτιμάται ότι αυτό το έγκλημα κατά της ανθρωπότητας είναι πλέον οξύτερο, αφού η τιμή ενός σκλάβου στις μέρες μας είναι πολύ χαμηλότερη από τότε, με χαρακτηριστική περίπτωση την παιδική δουλεία και το δουλεμπόριο παιδιών στην Αϊτή[8]. Στο πλαίσιο πρόσφατης έρευνας, κατάφερε ένας ερευνητής να πετύχει τη σύναψη πώλησης μίας δεκάχρονης ελαττώνοντας την αρχική τιμή του τιμήματος σε μόλις 30 δολάρια ΗΠΑ.

Συγκρίσιμο με την αναβίωση της δουλείας μπορεί να θεωρηθεί το φαινόμενο της έμμισθης εργασίας των κρατουμένων, ιδίως στις ΗΠΑ. Η καταναγκαστική εργασία έχει τις ρίζες στην εγχώρια παράδοση στη δουλεία. Η δουλεία αποτέλεσε κύρια αιτία του εμφυλίου πολέμου, στενά συνδεδεμένη με τις ευρύτερες αντιθέσεις μεταξύ Βορρά και Νότου των ΗΠΑ, σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Αυτή η πολυαίμακτη σύγκρουση, από το Απρίλιο 1861 έως τον Απρίλιο 1865, είχε ως αποτέλεσμα τη νίκη των Βορείων, τη διατήρηση του κράτους των ΗΠΑ με τη μορφή που ισχύει σήμερα, και την κατάργηση της δουλείας, όπως προαναφέρθηκε.

### **Καταναγκαστική εργασία και ιδιωτική διαχείριση των φυλακών στις ΗΠΑ**

Οι ιδιωτικές φυλακές και τα ιδιωτικά κέντρα κράτησης έχουν μακρά ιστορία στις ΗΠΑ[9]. Το πρώτο τέτοιας λογής δεσμωτήριο ήταν το San Quentin το 1852, το οποίο κατασκευάστηκε και λειτούργησε από τον ιδιωτικό τομέα αλλά σήμερα βρίσκεται υπό κρατικό έλεγχο. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1860, θεσπίστηκε από το νομοθετικό σώμα της Πολιτείας του Τέξας η δυνατότητα χρησιμοποίησης των φυλακισμένων ως φθηνού εργατικού δυναμικού. Μάλιστα, αυτή η δυνατότητα υπήρχε και για τους

κρατούμενους των καθαρά δημοσίων φυλακών. Μέχρι το 1885 13 πολιτείες είχαν συνάψει με ιδιωτικές εταιρείες συμβάσεις για τη χρησιμοποίηση των κρατουμένων ως εργατικού δυναμικού. Αργότερα όμως, η τάση αυτή αντιστράφηκε και το 1905 με εντολή του Προέδρου Ρούζβελτ απαγορεύθηκε η χρήση των εγκλείστων για ομοσπονδιακά έργα. Το 1929 το Κογκρέσο θέσπισε νομοθεσία η οποία έδινε τη δυνατότητα απαγόρευσης εισαγωγής προϊόντων από Πολιτείες, τα οποία είχαν παραχθεί από κρατούμενους. Από τη δεκαετία του 1920 και μετά η εμπλοκή του κράτους με τις φυλακές αυξανόταν, με αποτέλεσμα η μεγάλη πλειοψηφία των δεσμωτηρίων να περάσει σε κρατικό έλεγχο.

Οι ιδιωτικές φυλακές άρχισαν να χρησιμοποιούνται και πάλι ευρέως τη δεκαετία του 1970 και κυρίως του 1980. Αιτία ήταν η δημόσια πολιτική σχετικά με την καταπολέμηση των ναρκωτικών και την αυστηροποίηση των ποινών, με επακόλουθο τη ραγδαία άνοδο του αριθμού των κρατουμένων.

Σε ομοσπονδιακό επίπεδο, η νομοθετική κάλυψη εισήχθη το 1987, σύμφωνα με την οποία οι ομοσπονδιακοί κατάδικοι μπορούν να κρατηθούν σε οποιαδήποτε διαθέσιμη και κατάλληλη εγκατάσταση, ασχέτως αν τη διαχειρίζεται η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ή άλλος φορέας. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Φυλακών ερμήνευσε αυτή τη ρύθμιση ως εξουσιοδότηση για τη σύναψη ιδιωτικών φυλακών. Το 1992, το Γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα των ΗΠΑ έκανε δεκτό το αίτημα της Υπηρεσίας αυτής, συνιστάμενο στο να προχωρήσει εκείνη σε συμβάσεις με ιδιώτες.

Σήμερα, οι ΗΠΑ είναι το υπ' αριθμόν 1 κράτος παγκοσμίως με ιδιωτικές φυλακές ενώ το υπ' αριθμόν 2 είναι το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε αυτό, προηγήθηκε η φυλακή με το ευρύτερο φαινόμενο της σύμβασης έργου («contracting out») και όχι με ΣΔΙΤ, δηλαδή όχι με το πρόγραμμα «PFI» το οποίο υιοθετήθηκε για πρώτη φορά το 1992. Στα κράτη αυτά, ο λόγος υιοθέτησης αυτού του μοντέλου ήταν ο υπερπληθυσμός στα καταστήματα κράτησης ενώ γίνεται και συνδυασμός της κράτησης στα καταστήματα τύπου «contracted out prisons» με εργασία των κρατουμένων, η οποία, τουλάχιστον εμμέσως, είναι υποχρεωτική. Στις ΗΠΑ, η εργασία είναι δεσμευτική για τους κρατούμενους και στις ιδιωτικές και στις δημόσιες φυλακές. Πάντως, οι συνθήκες εργασίες στις ιδιωτικές φυλακές είναι λιγότερο καλές από εκείνες στις δημόσιες φυλακές. Στις περισσότερες πολιτείες των ΗΠΑ, οι συμβάσεις απαιτούν το κόστος της λειτουργίας της ιδιωτικής φυλακής να είναι 5% με 10% χαμηλότερο σε σχέση με το ποσό που θα κόστιζε στην Πολιτεία.

Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο ότι το 1850, η πλειοψηφία των κρατουμένων στις φυλακές του Λονδίνου ήταν οφειλέτες οι οποίοι είχαν περιέλθει σε αδυναμία να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους οικονομικές υποχρεώσεις [10]. Η προσωποκράτηση για χρέη καταργήθηκε το 1869, αναγνωρίζοντας την ασφάλεια των συναλλαγών ως ένα στόχο μείζονος σημασίας από το σωφρονισμό των χρεοφειλετών. Από τότε, ο

αδύναμος οφειλέτης, είτε απλός ιδιώτης είτε επιχειρηματίας, δεν υπόκειται σε κράτηση αλλά σε προστασία! Στις ΗΠΑ, ο οφειλέτης προστατεύεται έναντι των πιστωτών του και έχει δικαίωμα να κάνει μία νέα αρχή.

Εξάλλου, επισημαίνεται ότι στην ελληνική έννομη τάξη, στον προϊσχύσαντα Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα, ο οποίος θεσπίστηκε με τον Α.Ν. 2803/1941 και άρχισε να ισχύει από 1.1.1954, προβλεπόταν καταναγκαστική εργασία. Ειδικότερα, έχει παρατηρηθεί ότι δεν έχει καμιά θέση η «μεσαιωνική» ποινή των «καταναγκαστικών έργων» (άρθρο 10Α ΣΠΚ) καθώς ήταν αντίθετη με το άρθρο 22 παρ. 3 (νυν παρ. 4) του Συντάγματος του 1975, κατά το οποίο «*Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται*»[\[11\]](#).

### Ειρηνικές επαναστάσεις με έμφαση στην οικολογία

Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι επαναστάσεις που έχουν περάσει ως μεγάλες τομές στη νεότερη παγκόσμια ιστορία δεν είναι μόνο βίαιες εξεγέρσεις στο πεδίο της πολιτικής αλλά και ειρηνικές. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα ειρηνικής, μη πολιτικής (με την παραδοσιακή έννοια του όρου) επανάστασης είναι εκείνη που οδήγησε στην πλήρη εξάλειψη της ευλογιάς. Η μολυσματική αυτή, θανατηφόρος σε πολλές περιπτώσεις, ιογενής νόσος μόνον των ανθρώπων, έγινε ιάσιμη χάρη στην επινόηση του εμβολιασμού από τον Άγγλο γιατρό Έντουαρντ Τζέννερ, με πείραμά του το 1796. Η ανακάλυψη θεωρείται ότι έσωσε περισσότερες ζωές σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ανακοίνωσε το 1980 ότι οι κάτοικοι του πλανήτη είναι πλέον απαλλαγμένοι από την ευλογιά.

Όπως όλες οι μεγάλες ιδέες, αυτή που κάνει ο Γάλλος πολεοδόμος κ. Thierry Jacquet να τρέχει στις τέσσερις γωνίες του κόσμου είναι απλή: να χρησιμοποιούνται οι πόροι της φύσης για αντιρρύπανση[\[12\]](#). Το εύρημά του συνίσταται στους κήπους που φιλτράρουν, ένα σκεπτικό επαναστατικό το οποίο αυτός λάνσαρε πριν από περίπου 20 έτη. Αυτά που αποκαλεί «plant warriors», δηλαδή φυτά - πολεμιστές, όπως νούφαρα, καλάμια, λευκές ιτιές, χόρτα, αποστέλλονται στο μέτωπο της ρύπανσης, φυτεμένα στη βάση των κατοικιών, ή χρησιμοποιημένα στη βιολογική του φάρμα των ασθενών γαιών. Τα φυτά αυτά έχουν την ιδιότητα να εξουδετερώνουν μέχρι και 99% των τοξικών ουσιών που περιέχονται στο έδαφος ή στα νερά ενώ παραμένουν υγιή!

Πρόκειται για μία αειφόρο προσέγγιση του περιβάλλοντος στη βάση της γεωπονίας, συγκρίσιμη με εκείνη ενός είδους βακίλων που εντοπίστηκε στη Γαλλία. Επισημαίνεται ότι έχει εμπορευματοποιηθεί η χρήση βακτηρίων με ραβδοειδές σχήμα, τα οποία τυχαία παρατηρήθηκε ότι έχουν ευεργετικές επιπτώσεις στις γεωργικές καλλιέργειες. Ειδικότερα, τα εμπορικά προϊόντα Bactériolit και Bactériosol μπορούν να υποκαταστήσουν τα χημικής προελεύσεως λιπάσματα και επομένως συμβάλλουν στην παραγωγή υγιεινών τροφίμων[\[13\]](#). Σύστοιχα, το σημαντικότερο στην ιστορική εξέλιξη



της σύγχρονης γεωπονίας είναι αυτό που ονομάζεται με τον τεχνικό όρο «ολοκληρωμένη προστασία» για την αντιμετώπιση των βιολογικών δραστών επίθεσης στις γεωργικές καλλιέργειες. Αυτή η γεωπονική επανάσταση σημαίνει ότι η αγροτική χημεία είναι εν δυνάμει συμβατή με το βιολογικό έλεγχο (μανιτάρια, βακτήρια, ιοί κλπ.) και τις άλλες μεθόδους καταπολέμησης, οι οποίες είναι οι εξής: (α) γενετικός έλεγχος, β) φυσικός έλεγχος στον οποίο συνάπτεται και ο μηχανικός έλεγχος, γ) καλλιεργητικός έλεγχος) των βιολογικών επιδρομέων, στο πλαίσιο μίας διαλεκτικής προσέγγισης που αποτελεί προϊόν της ανάγκης των πραγμάτων, ήδη από το τέλος της δεκαετίας του 1950, αρχής γενομένης στην Καλιφόρνια![\[14\]](#)

### **Γαλλικό νομικό καθεστώς της ναυπηγίας και των νηογυμνώνων**

Η ναυπηγική είναι μία πανάρχαιη τέχνη η οποία ωστόσο δεν έχει αφήσει στους σύγχρονους μελετητές παρά ελάχιστη ακριβή τεκμηρίωση σχετικά με τις τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν. Στη σύγχρονη εποχή δεν έχει οδηγήσει στη δημιουργία ενός ειδικού δικαίου για αυτήν. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχει σημείο τομής με τη νομοθεσία, ακόμη και αξιοπρόσεκτες νομικές ιδιαιτερότητες, όπως η ειδική νομοθετική πρόβλεψη για τα διατηρητέα ναυπηγήματα. Ειδικότερα, στο Ν. 3201/2003 «Αποκατάσταση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των νησιών που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αιγαίου» εισήχθη μία καινοτομία για τα ναυπηγήματα. Προβλέπεται ότι με υπουργική απόφαση κατόπιν έκθεσης των αρμόδιων υπηρεσιών του Υπουργείου Αιγαίου, η οποία πρέπει να φέρει αιτιολογία, μπορεί να χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα, λόγω του ιδιαίτερου ιστορικού, λαογραφικού, τεχνικού και αισθητικού τους χαρακτήρα, κινητά πράγματα, κατά την έννοια του άρθρου ΑΚ 948, καθώς και σκάφη ιδιαίτερης ναυπηγικής τέχνης ή παλαιότητας (π.χ. τρεχαντήρια, περάματα, βαρκαλάδες, караβόσκαρα κλπ.) και να επιβάλλονται όροι και κανόνες προστασίας, φύλαξης και ανάδειξής τους. Αυτή η πρωτότυπη ρύθμιση δημιουργεί ένα παράλληλο καθεστώς δυνητικού χαρακτηρισμού έναντι του κατεστημένου, του πολιτιστικού Ν. 3028/2002 που συνεπάγεται πανελλαδικής εμβέλειας σχετική αρμοδιότητα του Υπουργείου Πολιτισμού. Μία δεύτερη ιδιαιτερότητα αφορά τα ναυπηγεία, καθώς αυτά αποτελούν τους μοναδικούς χώρους τεχνικών εργασιών για τους οποίους υπάρχουν ειδικοί νομοθετικοί κανόνες ασφάλειας της εργασίας, με σημαντικότερο ρόλο του τεχνικού ασφαλείας από ό,τι στα λοιπά εργοτάξια.

Επισημαίνεται όσον αφορά τη γαλλική έννομη τάξη ότι η σύμβαση ναυπηγήσεως έχει η ίδια έναν αινιγματικό χαρακτήρα, λόγω της σπουδαιότητας των τεχνικών εργασιών προς εκτέλεση, για την κατασκευή ενός μεγάλου εμπορικού πλοίου, πολύ περισσότερο ενός κρουαζιερόπλοιου. Ακόμη και αν είναι αληθές ότι μεγαλοεφοπλιστές διαθέτουν οι ίδιοι ικανότητες μελετών που τους επιτρέπουν να συγκεκριμενοποιούν με ακρίβεια τις ανάγκες τους, το ναυπηγείο μένει το μόνο υπεύθυνο για να μελετήσει ένα πλοίο κατάλληλο να διασφαλίσει τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Η σύγχυση που ορισμένα

ναυπηγεία είχαν επιχειρήσει να εισαγάγουν ως προς την ικανότητα των μεν και των δε στον εντοπισμό των ενδεχόμενων ανεπαρκειών της σύλληψης έχει αρθεί εδώ και πολύ καιρό από τα δικαστήρια. Το ναυπηγείο είναι ο ειδικός της ναυπηγήσεως ενώ ο εφοπλιστής είναι ο ειδικός της μεταφοράς. Ποτέ το ναυπηγείο δεν θα μπορεί λοιπόν να επιρρίψει στον εφοπλιστή τις ενδεχόμενες αστοχίες του στην κατασκευή, προφασιζόμενο ότι ο εφοπλιστής είχε εξίσου με το ίδιο τα μέσα για να τις εντοπίσει. Η σύμβαση ναυπηγήσεως κατά τη νομολογία χαρακτηρίζεται ως πώληση, πράγμα που επιβάλλει στο ναυπηγείο μία υποχρέωση ως προς το αποτέλεσμα χωρίς να μπορεί να βρει καταφύγιο πίσω από τον ένα ή τον άλλο χαρακτηρισμό που θα μπορούσε να του επιβληθεί<sup>[15]</sup>. Φυσικά, είναι ληπτέο υπόψη ότι τα ναυπηγεία λαμβάνουν υπόψη τους τους κανονισμούς (τεχνικά πρότυπα) των νηογνωμόνων, οι οποίοι είναι αρμόδιοι να επεμβαίνουν ήδη σε αυτό το πρώιμο στάδιο της ζωής ενός πλοίου.

Οι νηογνώμονες λοιπόν είναι σημαντικοί τεχνικοί οργανισμοί ήδη ως προς τη φάση της κατασκευής ενός πλοίου. Πρόσφατα, το γαλλικό κράτος έχοντας επίγνωση της αξιοπιστίας τους και της αποτελεσματικότητάς τους επέλεξε να τους εμπιστευθεί στο εξής τη δραστηριότητα της μέτρησης των πλοίων (με εξαίρεση αυτών που είναι κάτω των 15 μέτρων), στη θέση της τελωνειακής διοίκησης, και αυτό ισχύει παράλληλα με τη δραστηριότητά τους να εκδίδουν τίτλους ασφάλειας. Μία απόφαση του γαλλικού Ακυρωτικού η οποία εκδόθηκε στις 26 Μαρτίου 2013 υπενθυμίζει, ορθά, τη δυνατότητα να υπόκεινται αυτές οι εταιρείες στην αρμοδιότητα των διοικητικών δικαστηρίων: το σφάλμα που διαπράχθηκε από το νηογνώμονα της Γαλλίας Bureau Veritas στην έκδοση ενός πιστοποιητικού εξάλων εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιότητας αποκλειστικά των διοικητικών δικαστηρίων, ενώ η αποστολή του Bureau περιλαμβάνει συμπληρωματικές παροχές. Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η αξία των πιστοποιητικών που οι νηογνώμονες εκδίδουν, όπως και προκειμένου για εκείνα που εκδίδονται από τη Διοίκηση, δεν θα μπορούσε να αναγνωριστεί ότι είναι απόλυτη<sup>[16]</sup>. Αυτή η ιδιότητα οιονεί δημόσιας δύναμης ως προς τους νηογνώμονες θυμίζει μία κουλτούρα ηγεμονίας του κράτους στη ναυτιλία, από την εποχή του Colbert. Μόλις στις 19 Ιουνίου 2014 υιοθετήθηκε, παμψηφεί από τη γαλλική Εθνοσυνέλευση, το νομοσχέδιο που επιτρέπει την παρουσία ενόπλων φρουρών στα πλοία που φέρουν τη γαλλική σημαία. Μέχρι τότε, μόνον οι Γάλλοι στρατιωτικοί ήταν δυνατό να υπερασπίζονται νόμιμα το γαλλικό στόλο. Η κυβέρνηση είχε καθιερώσει το 2008 ένα δυναμικό που επέτρεπε την επιβίβαση «των επιβιβασμένων ομάδων προστασίας» του πολεμικού ναυτικού στα ευάλωτα πλοία. Ωστόσο, η στρατιωτική αυτή λύση δεν επέτρεπε τη διασφάλιση μίας αποτελεσματικής προστασίας των πλοίων με γαλλική σημαία καθώς ο στρατιωτικός στόλος δεν ήταν σε θέση, ελλείψει μέσων και ανθρώπινου δυναμικού, να ανταποκρίνεται σε όλα τα αιτήματα προστασίας. Το 2014 εγκαταλείφθηκε το «δόγμα Κολμπέρ» για την έντονη ώσμωση του πολεμικού ναυτικού με το εμπορικό ναυτικό...

### **Στοιχεία από τη ζωή και το έργο του Ιουλίου Βερν**

Ο Ιούλιος Βερν, γεννημένος στη Νάντη το 1828, συνδέεται με τη Βρετάνη, μεσούσης της προαναφερθείσας εποχής του ναυτικού εμπορίου του αυγοτάραχου[17]. Ο Γάλλος δικηγόρος έζησε και συνέγραψε τα μυθιστορήματά του στο δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα, παρ' όλα αυτά συμπεριέλαβε σε κάθε πόνημά του εφευρέσεις και επινοήσεις που κατά κανόνα άρχισαν να γίνονται πραγματικότητα πολύ αργότερα. Στο πιο αγαπημένο από τον ίδιο μυθιστόρημά του, το «20.000 λεύγες υπό τη θάλασσα», οι περιπέτειες έχουν ως άξονά του το «Ναυτίλο», ένα ηλεκτροκίνητο υποβρύχιο που παραπέμπει στα σημερινά πυρηνικά υποβρύχια ενώ το έτος έκδοσης του έργου, το 1870, οι ΗΠΑ, η Γαλλία και η Ισπανία είχαν δημιουργήσει υποτυπώδη υποβρύχια με περιορισμένη αυτονομία[18].

Στο πλαίσιο μίας πρόσφατης επισκόπησης επίλεκτων προβλέψεων επιστημονικής φαντασίας που έγιναν πραγματικότητα, διαφόρων συγγραφέων, συγκαταλέγονται και δύο του Βερν[19]. Η πρώτη αφορά τον καταδυτικό εξοπλισμό, ο οποίος προβλέφθηκε στο προαναφερθέν βιβλίο. Περιγράφεται μια καταδυτική συσκευή, η οποία, σε αντίθεση με τον εξοπλισμό που υπήρχε εκείνη την εποχή, δεν αντλούσε οξυγόνο από την επιφάνεια. Η ιδέα του «πατέρα» των μυθιστορημάτων επιστημονικής φαντασίας, προήλθε από ένα σύστημα που είχαν εφεύρει το 1860 οι Γάλλοι Μπενουά Ρουκερόλ και Ογκίστ Ντενερούζ για την επιβίωση των ανθρακωρύχων που παγιδεύονται κάτω από το έδαφος.

Η άλλη πρόβλεψη αφορά την προσσελήνωση και περιλαμβάνεται στο βιβλίο «Από τη Γη στη Σελήνη». Πριν από μία εκατονταετία και πλέον, από την προσεδάφιση του Άρμστρονγκ στο δορυφόρο της Γης, ο Βερν είχε περιγράψει ένα ταξίδι σε αυτόν. Ωστόσο, οι ήρωές του είχαν εκτοξευτεί από ένα τεράστιο κανόνι, που βρισκόταν σε κάποιο σταθμό εκτόξευσης στη Φλόριντα.

### **Το έργο πρόβλεψης «Η Ημέρα ενός Αμερικανού δημοσιογράφου το 2889»**

Στην προαναφερθείσα επισκόπηση προβλέψεων είναι καταχωρημένη και μία άλλη εφεύρεση, που στην πραγματικότητα θα έπρεπε να έχει αποδοθεί, έστω και οριακά από πλευράς χρονολογικής τάξεως, στο Βερν. Πρόκειται για τις βιντεοκλήσεις, οι οποίες, κατά αυτόν τον κατάλογο, προβλέφθηκαν από τον Αλμπέρ Ρομπιντά στο βιβλίο του «Le Vingtième Siècle. La Vie Électrique», του 1890. Η πρώτη δημόσια υπηρεσία βιντεοκλήσεων λειτούργησε στη Γερμανία το 1936, ενώ ο Ε.Μ. Φόρστερ περιέγραψε ένα σύστημα επικοινωνίας το οποίο μεταδίδει οπτικά και ακουστικά σήματα στο διήγημά του «Η μηχανή σταματά», το οποίο δημοσιεύθηκε το 1909. Ωστόσο, στο βιβλίο του Γάλλου συγγραφέα, το οποίο κυκλοφόρησε το 1890, γίνεται λόγος για μία παρόμοια συσκευή που ονομάζεται «τηλεφωνοσκόπιο».

Φρονούμε ότι η σταχυολόγηση αυτή δεν είναι απόλυτα ακριβής, αν γίνει συσχέτιση με την παραγωγή του Βερν. Όπως είχε ήδη επισημανθεί πριν από αυτήν την παράθεση

δεδομένων, στη νουβέλα του Βερν «Στο ΧΧΙΧο αιώνα», πρωταγωνιστεί ένας δημοσιογράφος το 2889, ο οποίος αλληλογραφεί από τη μια πλευρά του Ατλαντικού και την άλλη χάρη σε ένα «φωνοτηλέφωνο» («rhoneotéléphone»)[20]. Πρόκειται για τη δόκιμη, έναν αιώνα αργότερα, μέθοδο της τηλεδιάσκεψης.

Ειδικότερα, το έργο που ανήκει στη λογοτεχνική κατηγορία «πρόβλεψη» (στα γαλλικά ο όρος που χρησιμοποιείται είναι «anticipation») «Η Ημέρα ενός Αμερικανού δημοσιογράφου το 2889» είναι επίσημα ένα έργο του Ιουλίου Βερν. Δημοσιεύθηκε αρχικά στα αγγλικά, το Φεβρουάριο 1889, στο αμερικανικό περιοδικό *The Forum*. Συνεπώς, στην αρχική του εκδοχή, το έργο δεν μπορεί να υπαχθεί στη γαλλική λογοτεχνία. Ακόμη και όταν αργότερα κυκλοφόρησε στη Γαλλία, το 1910 στη γαλλική γλώσσα, είναι πιθανό ο βασικός συντάκτης του κειμένου να μην είναι ο Ιούλιος αλλά ο μοναχογιός του Μιχαήλ.

Στο έργο αυτό βρίσκονται αρκετές προρρήσεις στο χώρο της επιστήμης, όπως οι πνευματικοί σωλήνες, ριγμένοι διαμέσου των ωκεανών, και μέσα στους οποίους κανείς μεταφέρει ταξιδιώτες με ταχύτητα της τάξεως των 1.500 χιλιομέτρων ανά ώρα, και το «τηλέφωνο» («téléphone»), δηλαδή η οπτική διάσκεψη. Ο Βερν αναφέρεται επίσης σε μια εναλλακτική υπηρεσία πληροφόρησης, η οποία θα προσφέρει σε μορφή ακρόασης την ανάγνωση των εφημερίδων, προβλέποντας έτσι τα σύγχρονα δελτία ειδήσεων. Όμως, η προφητική του σκέψη δεν σταματά εκεί, αφού οραματίζεται την αποθήκευση των ηχογραφημένων εκπομπών ενημέρωσης και τη δυνατότητα της εκ των υστέρων παρακολούθησής τους, υπηρεσία που προσφέρεται σήμερα μέσω του Διαδικτύου (web Radio και web TV)[21].

Σε κάθε περίπτωση, έχει χαρακτηριστεί ως αφελής ο Βερν για το λόγο ότι δεν απέβη ικανός να προβλέψει τους κινδύνους των εφευρέσεών του: Ο Pierre Pelot καθιστά αυτό θέμα του έργου του «Τα Πόδια στο κεφάλι», το 1982: το 2006, ένας μικροσκοπικός τηλεοπτικός δέκτης, εμφυτευμένος στον εγκέφαλο, του υπαγορεύει τις διαταγές του[22].

Θα πρέπει πάντως να επισημανθεί ότι μία εξαιρετικά καίρια και σημαντική πρόβλεψη και πεποίθηση του Βερν ήταν ότι η ξέφρενη πορεία της εξέλιξης της επιστήμης μπορεί και πρέπει να περιορίζεται από την πολιτική εξουσία και τις κυβερνήσεις[23]. Ο ρόλος αυτού του ελέγχου δεν θα είναι ανασταλτικός για την επιστημονική έρευνα και πρόοδο αλλά προστατευτικός για τον πολίτη και τα δικαιώματά του. Επισημάνθηκε δηλαδή η ανάγκη προσαρμογής της νομοθεσίας, σε ακολουθία με την τεχνολογική ανάπτυξη, προκειμένου να διασφαλίζεται όσο το δυνατόν καλύτερα η ζωή και η προσωπικότητα και η περιουσία του ατόμου[24].

**ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Η Γαλλία στην πρωτοπορία και για το περιβάλλον**

Η Γαλλία έχει δώσει τα φώτα στην ανθρωπότητα μέσα από το φιλελεύθερο και δημοκρατικό πνεύμα της Γαλλικής Επανάστασης. Η ιδεολογία αυτή προβάλλεται στις μεταγενέστερες εξελίξεις με την ανάδυση νέων νομοθετικών κλάδων, όπως το Δίκαιο Περιβάλλοντος και το Πολιτιστικό Δίκαιο. Το ενδιαφέρον είναι ότι αυτή η κουλτούρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ιδιωτών συνυπάρχει με αυτό που θα μπορούσε να αποκληθεί «Δόγμα Κολμπέρ», γενικά στη δημόσια πολιτική και ιδιαίτερα στην εμπορική ναυτιλία. Ακόμη και όσον αφορά το γεωπολιτικό περιβάλλον, δεν είναι καθόλου αμελητέο ότι τρεις στόλοι είναι, στις μέρες μας, ικανοί να διασφαλίσουν και να επωμιστούν μία προβολή δυνάμεων και ισχύος παγκοσμίως, εκείνοι των ΗΠΑ και δύο παλαιών αυτοκρατορικών δυνάμεων, δηλαδή του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλίας[25].

Παρόμοιες παρατηρήσεις αρμόζουν για τη γαλλική λογοτεχνία, η οποία έδειξε το δρόμο για πολλές από τις τεχνολογικές ανακαλύψεις και τις επεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον, που έχουν σημειωθεί. Γάλλοι λογοτέχνες, ακόμη και από αυτούς που δεν σταδιοδρόμησαν στην πολιτική, ανέδειξαν την ανάγκη η πρόοδος στην επιστήμη να υπόκειται σε κανόνες δικαίου που να προάγουν τα θεμελιώδη δικαιώματα. Εκτιμάται λοιπόν ότι είναι σημαντικό η τεχνική νομοθεσία να προσεγγίζεται σε συνδυασμό με τη σχετική λογοτεχνία.

[1] Π. Λυκούδης, *Στοιχεία Ναυτικού Δικαίου*, Εκπαιδευτικό Κείμενο Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού, Αθήνα 2014, σ. 48.

[2] P. Pourchasse et M. Trebbi, *Le commerce de la rogue. Norvège-Bretagne 1658-1914*, Det Hanseatiske Museum Og Schotstuene, σσ. 10.

[3] Π. Λυκούδη, *Στοιχεία Ναυτικού Δικαίου*, Εκπαιδευτικό Κείμενο Ακαδημιών Εμπορικού Ναυτικού, Αθήνα 2014, σσ. 13-14.

[4] Ευ. Γιαρένης, *Στρατιωτικός Ποινικός Κώδικας Θεωρία - Εφαρμογή*, Νομική Βιβλιοθήκη Έκδοση 2005, σ. 22 επ, ιδίως σ. 22.

[5] P. Pourchasse et M. Trebbi, *Le commerce de la rogue. Norvège-Bretagne 1658-1914*, Det Hanseatiske Museum Og Schotstuene, σσ. 97-98.

[6] P. Pourchasse et M. Trebbi, *Le commerce de la rogue. Norvège-Bretagne 1658-1914*, Det Hanseatiske Museum Og Schotstuene, σσ. 104-105.

[7] Α. Μανιάτης, *Εμβάθυνση στο Πειρατικό Δίκαιο*, Έτος 2014/Τεύχος 3-4 (Ανάτυπο) Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 327.

[8] E. Benjamin Skinner, *A Crime So Monstrous: Face-to-Face with Modern-Day Slavery*,

Free Press NY, 2008.

[9] Θ. Λεσπουρίδης, *Πτυχές της νομοθεσίας των Η.Π.Α. για τις Σ.Δ.Ι.Τ., Διπλωματική Εργασία Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2014*, σ. 94 επ.

[10] Κ. Βεργόπουλος, *Αργεντινή και ξερό ψωμί*, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία Κυριακή 10 Αυγούστου 2014.

[11] Α. Παπαδαμάκης, *Στρατιωτικό Ποινικό Δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2013, σ. 15.

[12] N. Ancellin, *Thierry Jacquet Ce Français a créé le jardin antipollution*, GÉO No 426 août 2014, σ. 22.

[13] Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής και γεωργικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση Μάιος 2014.

[14] Βλ. Th. Doré, M. Le Bail, P. Martin, B. Ney, J. Roger-Estrade (coord.), *L'agronomie aujourd'hui*, Éditions Quae 2013, σσ. 201-203, ιδίως σ. 203.

[15] J. F. Cheneval, *Quelques réflexions sur le contrat de construction de navires*, Gazette de la Chambre Lettre d'information de la Chambre Arbitrale Maritime de Paris n. 30 - Hiver 2012/2013.

[16] J. - P. Beurier, *Droits maritimes*, Dalloz 2014, σσ. 346-347.

[17] Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση Μάιος 2013.

[18] Βλ. Σ. Φωκάς, *Ιούλιος Βερν Ανταποκρίσεις από το μέλλον*, Ελεύθερος Τύπος Φαινόμενα Τεύχος 130 - 11 Μαΐου 2013, σσ. 40-43, ιδίως σσ. 41, 42.

[19] Δ. Αλεξάκης, Κ. Δεληγιάννης, Β. Μηνακάκης (επιμ. έκδοσης), *Τα TOP10 του Κόσμου*, Digerati Η Καθημερινή, σσ. 50-51.

[20] Α. Μανιάτης, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας*, Νόμος + Φύση Μάιος 2013.

[21] Α. Μιχαηλίδου, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής νομοθεσίας με έμφαση στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες*, Διπλωματική Εργασία Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2015, σ. 39.

[22] J. – Cl. Berton, *Histoire de la littérature et des idées en France au XXe siècle.angoisses, révoltes et vertiges*, Hatier Paris décembre 1983, σ. 180.

[23]Α. Μιχαηλίδου, *Πτυχές της γαλλικής τεχνικής νομοθεσίας με έμφαση στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες*, Διπλωματική Εργασία Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 2015, σ. 38.

[24] B. Taves, *Jules Verne's Paris in the Twentieth Century*, April 1997,  
<https://jv.gilead.org.il/sfs/taves.71.html>

[25] T. Lecoq, *Ports et transports. Une nouvelle géographie des mers et des océans*, Questions internationales n. 70 – Novembre-décembre 2014, σ. 18.